

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI HÍRLEVÉL 173.

2010. FEBRUÁR 26., PÉNTEK

Napirend
Sajtótükör

További információk:

Sereg András sajtófőnök
Tel.: +36202625415
E-mail: serega@enternet.hu

NAPIREND

Az Alkotmánybíróság 2010. március 1-2-i teljes ülésének napirendje

Az Alkotmánybíróság (Ab) hétfői teljes ülésén foglalkozik az önkormányzati lakás bérleti jogával kapcsolatos alkotmányellenesség vizsgálata tárgyában készült határozattervezettel.

Napirendre kerül a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 11. §-16. §-ainak alkotmányossági vizsgálata.

Megtárgyalják a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény egyes rendelkezéseinek az alkotmányossággal kapcsolatos határozattervezetet.

Határozattervezet készült a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló 2008. évi CV. törvény 44. § (4) és (5) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálata tárgyában.

Megkérdőjelezték a sportról szóló 2004. évi I. törvény 5. § (1) bekezdés első mondatának, 5. § (6) bekezdésének és 7. § (1) bekezdésének alkotmányosságát.

Kifogást nyújtottak be az Országos Választási Bizottság 407/2009. (X. 5.) OVB határozata ellen. Az OVB megtagadta a J. Cs. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Kezdeményezzük a vonatkozó jogszabályok módosítását úgy, hogy népszavazási eljárásban a választók szavazataikat szabad elhatározásuk szerint papíron vagy sms-ben adhassák le.”

Megtámadták az Országos Választási Bizottság 419/2009. (X. 21.) OVB határozatát. Az OVB megtagadta a dr. F. J. és dr. G. K. magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvénnyel helyezze hatályon kívül az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 28. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezést, miszerint »Az Alkotmánybíróság az eljárásából eredő költségeket felszámíthatja az indítványozónak, ha annak rosszhiszeműsége az indítvány előterjesztésével kapcsolatban megállapítható.«?”

Megvitatják az Országos Választási Bizottság 411/2009. (X. 5.) OVB határozata elleni kifogást. Az OVB megtagadta az Életfa Kárpát-medence Összefogás megbízásából eljáró dr. Hardy F. Gábor ügyvéd által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e Ön azzal, hogy magyar vízmű, magyar vízi-közmű, magyar vízi-közművet kiszolgáló

Magyarországon lévő kút, és Magyarországon lévő termálkút csak a Magyar Állam és a magyar önkormányzatok tulajdonában lehessen?”

Kedden szó lesz a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 27. §-ának alkotmányosságáról.

Határozattervezet készült a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 14. § (1) és (4) bekezdéseinek alkotmányosságával összefüggésben.

Kifogás érkezett az Országos Választási Bizottság 285/2007. (VIII. 23.) OVB határozata ellen. Az OVB hitelesítette a dr. Z. Á. magánszemély által benyújtott kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát. Az íven szereplő kérdés: „Egyetért-e Ön azzal, hogy akik ezt igénylik, vagy aktuálisan, elérhető gyógyszerár hiányában szükségük van rá, azok se vásárolhassanak semmilyen gyógyszernek minősülő terméket – pl. egyes köhögés, nátha, fájdalom és lázcsillapító, görcsoldó, bélműködést szabályozó szereket – gyógyszertáron kívül?”

Először kerül a teljes ülés elé az egyes törvényeknek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének rendelkezés-alkotási hatásköréhez kapcsolódó módosításáról szóló, az Országgyűlés 2009. november 23-i ülésnapján elfogadott törvény 1-5. §-ai, valamint a 6. § (3) bekezdés a), illetve c)-e) pontjai alkotmányellenességének vizsgálata tárgyában készült határozattervezet. A parlament által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányossági vizsgálatára irányuló indítvánnyal a köztársasági elnök 2009. december 14-én fordult az Alkotmánybírósághoz.

Kifogást emeltek az Országos Választási Bizottság 328/2007. (IX. 12.) OVB határozata ellen. Az OVB hitelesítette a D. Gy. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát. Az íven szereplő kérdés: „Akarja-e Ön, hogy a soron következő választástól az országgyűlési képviselők száma jelentősen mértékben, a jelenlegi háromszáznyolcvanhatról kétszázötvenkettőre csökkenjen?”

A napirend megtalálható az Ab honlapján
www.mkab.hu/index.php?id=napirend

SAJTÓTÜKÖR

MAGYAR HÍRLAP

Jelenleg nem látok olyan egységes értékközösséget a magyar társadalomban, amely egy új alaptörvény megalkotását indokolná – jelentette ki a Magyar Hírlapnak adott interjúban **Paczolay Péter**, az Alkotmánybíróság (Ab) elnöke, az erre vonatkozó véleményekre reagálva. Paczolay ezzel együtt szükségesnek tartja az alkotmányreformot. A testület vezetője szerint a törvényhozás minősége és színvonala nagyot zuhant az elmúlt években.

Kisebbségi vihart kavart legutóbbi döntésük, amelyben megsemmisítették az ingatlanadókat. A kritikák arról szóltak, hogy miért pont a választások előtt hozták meg gyorsan ezt a döntést, illetve hogy a határozat egy társadalmi, politikai igényre reflektált, kedvezve ezzel az egyik oldalnak.

Egyik kritika sem megalapozott. Nem a választások, hanem az adóbevallási határidő előtt döntöttünk. Január elsejétől lépett életbe a törvény, tehát ez előzte meg a választásokat, nem mi. Ritkán tudunk ilyen rövid határidővel döntést hozni, de

tekintettel arra, hogy teljes volt az egyetértés az Ab-n belül, gyakorlatilag három hét alatt lezártuk az ügyet. Természetesen minden olyan döntésnek, amely a kormányoldalnak vagy az ellenzéknek kedvez, elkerülhetetlenül politikai hatása van. A döntés bekerül egy politikai erőterbe. Az alkotmánybíráskodás a politika és a jog határán helyezkedik el, de ez teljesen független attól, hogy van-e politikai szándék az alkotmánybíróban. Nekünk ezt ki kell zárni. Az, hogy politikai döntéseket befolyásolunk, velejárója az alkotmánybíráskodásnak, ahogy az is, hogy döntéseinknek politikai hatása van.

Az adószakértők azt is nehezményezték, hogy adóügyekben nem egységes az Ab döntési gyakorlata. Egyik nyilatkozatában, elismerve a bírálatokat, ígéretet tett arra, hogy a jövőben egységes gyakorlat megvalósítására törekszenek majd adóügyekben. Ezt hogyan érik el?

Már a döntéseket megelőzően kialakult egy kampány az adószakértők részéről, hogy ellentmondásos a gyakorlatunk, és nem veszünk igénybe szakértőket. Pedig, ha szükséges, kikérjük a szakvéleményeket, most a Pénzügyminisztériumét kaptuk meg. Emellett vannak az adójogban képzett szakembereink. Ha szükség lesz rá, akkor ezen túlmenően is igénybe vehetünk szakértőket, de nekünk annak eldöntése a feladatunk, hogy alkotmányos-e az adójogszabály.

A nemrég megjelent Az Alkotmány kommentárja című kötet szerkesztője, Jakab András a bíróságokkal kapcsolatban fogalmazta meg azt a kritikát, hogy a bíróságok, döntéseik meghozatalakor túlságosan is ragaszkodnak a törvények szövegéhez, nem elég rugalmasak, nem veszik figyelembe a társadalom elvárásait. Az Ab döntéseit mennyire befolyásolhatja a társadalom véleménye?

Direkt elvárásokra nem kell reagálnunk. Az ingatlanadó eltörlése például népszerű döntés volt, de én figyelmeztettem a bíró kollégáimat, hogy ez ne tévessen meg bennünket. Nagyon sok ügyben az Ab szembemegy nemcsak a parlamenti többség akaratával, hanem a társadalom egészének preferenciáival is. Ennek klasszikus esete a halálbüntetés. Ettől elválasztanám azt a kérdést, hogy a társadalom változik, és korábban nem létező problémák vetődtek fel, például az alkotmányos rendszer működésében vagy bizonyos értékek megítélésében. Ilyen a szólásszabadság, illetve a gyűlekezési jog megítélése, amelyeket nagyban befolyásoltak a 2006 utáni események. Az alkotmány azért „élő”, mert bizonyos értelemben alkalmazkodik a társadalom elvárásaihoz. Ha nem így lenne, akkor nagyon gyakran kellene felülvizsgálni a szövegét. Húsz év alatt rengeteget változott a magyar társadalom. Ezt szerintem a jog és az alkotmány is követte.

Említette az értékeket. Egyesek szerint az Ab döntéseiből kiolvasható egyfajta értékorientáltság, mégpedig a hagyományos értékek védelme felé. Egyetért ezzel?

Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányt mint egy értékeket jogszabályi formába foglaló szöveget értelmezi, ezért ezek sokkal nagyobb szerepet játszanak döntéseinkben, mint a rendes bírói tevékenységben. De az értékorientáltság attól függ, hogy milyen területet nézünk. Például a házasság és az azonos neműek viszonyában valóban hagyományos értéknek kezeli az előzőt, a házasságot az együttélés más formáihoz képest preferálja. Ahhoz képest viszont, hogy az azonos neműek kapcsolatának megítélése milyen volt húsz évvel ezelőtt, már éppen az általánosan terjedő irányzatot, a jogok bővítését követjük. Az alkotmánybíráskodás küldetése az emberi jogok kiszélesítése. Az alkotmánybíró elsősorban a jogok és nem a rend pártján áll.

A döntések indoklásában sokszor hivatkoznak arra, hogy ezek levezethetők az alkotmányból. Valóban minden megmagyarázható a jelenlegi alaptörvényből kiindulva?

A magyar alkotmány megfogalmazásai sokszor rettentő rövidek, ahogy maga az alaptörvény is. Vannak kérdések, amire nem ad egyértelmű választ. Éppen az értelmezés az Ab feladata. Húsz éve következetesen abból indul ki a testület, hogy az alkotmány egységes egész az alkot. Az alaptörvény egészének értelmezéséből minden kérdésre levezethető a válasz. Az alkotmányban nincs joghézag. A döntésekhez emellett hozzátevéődnek az Ab korábbi határozatai, véleménye.

Húsz éve tart a vita, hogy legyen-e új alkotmány vagy ne. Egy nyilatkozatában azt mondta, hogy az alkotmány kétharmados többséghez kötött módosítása óriási veszélyeket rejt magában. Ezek szerint egy ilyen mértékű többség előírása sem elég szigorú?

Egyetlen pártnak nehezen elérhető a kétharmad, de egy ilyen többség biztosítása még erős politikai megosztottság mellett sem az. Számos kérdésben a parlament szinte egyhangúlag döntött az elmúlt években, akár alkotmányellenes törvényeket elfogadva. Ha egy pártnak megvan a kétharmados többsége, akkor persze könnyen változtathatja az alkotmányt. Más országokban szigorúbbak az előírások, például ugyanaz a parlament csak úgy módosíthatja az alkotmányt, hogy ezután feloszlatta magát. Hazánkban az elmúlt húsz évben sok módosítás történt, amelyek jelentős többségére szükség is volt. Nyilván abszurd lett volna, hogy minden ilyen eset után új választást tartsanak. Az alkotmány egészének revízióját azonban már csak hivatalból is elleneznem kell, hiszen a mi gyakorlatunk is a jelenlegi alaptörvényre épül.

Reformokra azonban szükség van, például az alkotmánybírósági hatáskörök rendezéséhez is.

A legnagyobb ellenzéki párt vezetője szerint ez egy olyan technokrata szabályhalmaz, amibe nincs semmi, amit az ember tisztelhetne. Nem ad összefogást a nemzetnek, nincs egy értékeket rögzítő tételsora.

A jó alkotmánynak valóban a társadalom értékvilágát kell kifejeznie. Az új alaptörvény elfogadásának akadályát pont abban látom, hogy jelenleg nincs egy olyan értékközösség a magyar társadalomban, amely az 1989-eshez képest egy új alaptörvény után kiáltana. Nálunk egy erős értékmegosztottság figyelhető meg. Ez a társadalom pluralizmusa szempontjából érthető is, de bizonyos közös célokra valóban szükség van.

Ebben a ciklusban huszonhárom törvényt semmisített meg az Ab. Ez sok vagy kevés?

Ezt a mutatót nem tartom mérvadónak, miután sok minden befolyásolja, hogy mikor döntünk egy törvényről. Inkább a tendenciákat emelném ki. Az egyik, hogy a törvényhozás minősége, színvonala nagyon hanyatlik. A másik bennünket érint. Jóval kevésbé törekszünk a mulasztásos alkotmánysértés megállapítására, mert nincs is sok értelme. Visszatértünk a legerősebb eszközünkhöz, a törvény megsemmisítéséhez.

Többször előfordult az elmúlt időszakban, hogy az államfő által visszaküldött törvényeket a parlament többsége változtatás nélkül fogadta el ismét. Mit szól ehhez a gyakorlathoz?

A kórháztörvény kapcsán 2003-ban volt példa arra, hogy meg sem fontolták az államfői érveket, néhány perces vita után a parlamenti többség demonstratív változtatlanul fogadta el a törvényt. Az Ab közjogilag érvénytelennek nyilvánította ezt az eljárást. Azóta megváltozott a gyakorlat, úgy látom, az esetek többségében már igyekeznek figyelembe venni az államfői észrevételeket.

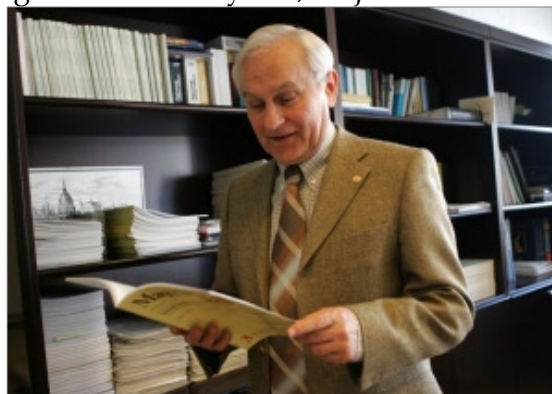

A kormány- és az ellenzéki pártok közötti engesztelhetetlen szembenállás egy olyan politikai kultúrát tükröz, amelyben ismeretlen a megegyezésre törekvés, még a párbeszédet is árulásnak tartják.

Ilyen légkörben a politika kriminalizálódik – figyelmeztet a hvg.hu-nak adott interjúban **Bihari Mihály**, a rendszerváltás alapító atyáinak egyike. Az ELTE jogi karának állam- és jogbölcselet professzora, kilenc évig volt alkotmánybíró, majd 2005 és 2008 között az Alkotmánybíróság elnöke.

Évekig úgy tűnt, a rendszerváltás Magyarországon „siker sztori”, melyre itthon és külföldön egyaránt büszkék lehetünk. Most meg azt kutatjuk, milyen akkori tényezőkre vezethető az a súlyos társadalmi és gazdasági válság, melyből kiutat keresünk. Miért nem volt képes az 1990-ben létrehozott magyar demokrácia korrigálni saját fogyatékosait?

Az 1987 és 1990 között lezajlott rendszerváltás a huszadik századi magyar történelem sikeres korszakainak egyike volt. Lebontottuk egy évtizedekig fennállt diktatórikus rendszer korlátait, és ennek megvolt

a kockázata. Nem véletlen, hogy az Nemzeti Kerekasztalnál aláírt 1989. szeptember 18-i megállapodásban szerepelt az a mondat: „Felkérjük az igazságügyi minisztert, a legfelsőbb bíróság elnökét és a legfőbb ügyészt arra, hogy garantálja: senkit nem érhet semmilyen bántódás, sem politikai, sem pedig büntetőjogi téren, a tárgyalásokon elmondott véleménye vagy kinyilvánított elképzelése miatt”. Akkor ugyanis még fennállt egy rendpárti puccsnak a veszélye. Grósz Károly egy interjúban elmondta, sokan kapacitálták, hogy hirdesse ki a rendkívüli állapotot, de ő ezt elutasította.

Olyan rég volt, hogy tán igaz sem volt.

Valóban, rendkívüli módon felgyorsultak a folyamatok. Amit akkoriban célnak tekintettünk, az másnapra már meg is valósult, két nap múlva pedig már el is avult. Hihetetlenül gyors tempóban bontottuk le a diktatórikus hatalmi rendszert és a tervutasításokra épülő gazdaságot. Ráadásul olyan rendszert számoltuk fel, szinte egyik napról a másikra, mely az kelet-európai „létező szocializmusok” közül a legélhetőbb volt. A rendszerváltás ugyanakkor nem hozott létre kész rendszert, csak megteremtette egy jobb gazdasági, politikai szociális rendszer létrehozásának a lehetőségét. De csak a lehetőségét, ugyanis a rendszerváltás nem adhatott két évtizedre szóló forgatókönyvet a bekövetkező változásokra. Éppen ez volt a célunk, hogy ne is legyen ilyen forgatókönyv! Úgy gondoltuk, hogy a pártok versengésében, a kormány és az ellenzék közötti kötetlen viták során, az elképzelések szabad versenyében formálódik majd az új Magyarország, eldől, milyen irányban fejlődünk. Törekedtünk arra, hogy a piacgazdaság általánossá válásával racionális gazdasági rend jöjjön létre, és az átalakulás a lehető legkisebb veszteséggel történjék.

A tervek nem váltak valóra. Mi történt?

Sajnos az átmenet a lehető legnagyobb veszteséggel történt, gondolok itt a kárpótlásra, az erőltetett privatizációra, a piacgazdaság fetiszizálására. Munkahelyek tömege szűnt meg hónapok alatt, ekkor jött létre a tömeges munkanélküliség, melynek nagyságáról csak becsléseink vannak. Senki nem volt felkészülve arra, hogyan kell kezelni egy negyven évig fennállt kötelező teljes foglalkoztatás és „munkakényszer” után ezt a jelenséget. 1989-ben az világos volt, hogyan alakulnak majd a tulajdoni viszonyok, honnan érkezik majd a tőke hozzánk. Sejtettük, hogy ez csak külföldről jöhet, hiszen Magyarországon akkor nem volt komolyabb vagyonnal rendelkező réteg, és a viszonylag jól menő kisiparosok, „maszekok” sem voltak gazdaságilag elég erősek a piacgazdaság megteremtéséhez. Gazdasági téren semmit sem gondoltunk végig a rendszerváltás során, nem számoltunk a gyors privatizáció következményeivel, és nem tudtunk felkészülni az újkapitalizmus negatív konzekvenciáinak a kezelésére. Mindehhez a politikai elit felkészületlensége társult. Sem az első, sem pedig a második kormányban, azaz 1990 és 1998 között nem akadt senki, aki képes lett volna átlátni ennek a társadalom- és sorsformáló fordulatnak a jelentőségét és bonyolultságát. A kormányzati váltógazdaság ismeretlen volt Magyarországon, buktatóival a gyakorlatban kellett megismerkednünk.

Az Antall József vezette „kamikaze-kormány” kezdeti botladozásait, melléfogásait ismerjük, ahogy az enyhítő körülményeket is. De az 1994-ben abszolút többséget szerzett MSZP, mely koalíciós partnerével, az SZDSZ-szel együtt kétharmados parlamenti többség birtokában volt, és hozzá láthatott volna a rendszerváltás korrigálásának. Miért hagyták ki Horn Gyuláék ezt az alkalmat?

A szocialisták energiáit akkor a gazdasági válság kötötte le, amely az első ciklusban, a szocializmus összeomlása nyomán alakult ki. Általában elmondható, hogy Magya-

rországon a politikusok „válságról-válságra” veszik át a kormányzást. Akkor a rendszerváltás is befejezetlen volt még számos területen, így a gazdasági, kulturális és a szociális szférában is. A későbbiekre is igaz, hogy a politikai elit nem volt képes felvenni a versengő többpártrendszer, a parlamenti váltógazdaság ritmusát. Ezt látjuk napjainkban is, amikor az MSZP két ciklusnyi kormányzás után végzetes időzavarba került. A felkészületlen politikai garnitúra mindent rohamtempóban akart megvalósítani, tekintettel a közelgő választásokra és a kormányzati hatalom átengedésének fenyegető rémére. Mindez kedvezett a meggondolatlan átalakításoknak, a türelmetlen, olykor voluntarista reformpolitikának. Így a változásoknak rendre a rossz oldalát élte át a társadalom.

1994 és 1998 között szocialista képviselő, egyik irányítója volt az új alkotmány tervezete előkészítésének. Végül saját pártja hiúsította meg a parlamentben az alkotmánytervezet elfogadását.

Az új alkotmány előkészítését hat pártot képviselő, huszonöt képviselőből álló bizottság végezte, szakértők bevonásával. Én az MSZP delegációját vezettem. Kudarunk oka az volt, kicsúsztunk az időből. Elkészült egy 180 paragrafusból álló szöveg, mely tizenöt helyen alternatív megoldásokat is kínált, volt, ahol három, sőt négyféle megoldást is. Például négyféle preambulum készült az alkotmányhoz, mert abban a legnehezebb megegyezni. Sajnos, az alkotmány koncepciójának vitája során a Horn-kormány miniszterei ellene szavaztak azoknak a módosító indítványoknak, melyeket előzőleg mind a hat tárgyaló delegáció támogatott. Fő kifogásuk az volt, hogy nincs benne kidolgozva a „szociális piacgazdaság”, kevés szó esik a szociális ellátáshoz fűződő jogokról. Erre mi azt mondtuk: mindezt ne az alkotmányba írjuk bele, hanem a kormányprogramok tartalmazzák majd. Végül az akkori igazságügy-miniszter, Vastagh Pál azt javasolta Horn Gyulának, hogy ne fogadják el az egyeztetett módosító indítványokat. A kormánytagok – egy kivételével – nem is szavazták meg. Végül 1995 nyarán mégiscsak szavazásra bocsátották, és öt szavazat hiányzott az elfogadásához. Ekkor leállt a munka, a Fidesz kivonult a parlamentből. Decemberben végül a pártok elfogadták a koncepciót, s megkezdődött a normaszöveg kidolgozása, de csak vontatottan haladt, az MDF és a KDNP szétszakadása miatt. Végül a huszonöt tagú, hat párti delegáció elfogadta és aláírta a kész szövegtervezetet, és 1998 márciusában nyilvánosságra is hoztuk. De arra már nem volt idő, hogy az országgyűlés napirendre tűzze és megszavazza az új alkotmányt.

Hasznát veheti ennek a munkának a választások után megalakuló új kormány?

Előkészítő anyagként figyelembe vehetik, hiszen rendkívül demokratikus és legitim módon, a szakmával való széles körű előkészítéssel jött létre. Figyelembe véve a mi munkánkat is, ha megvan a szükséges többség, vagy az egyetértés a kormányzati és az ellenzéki képviselők között, az új alkotmányt hat hónap leforgása alatt ki lehet dolgozni, és el lehet fogadtatni az országgyűléssel. Természetesen figyelembe kell venni a megváltozott körülményeket: de ezek a kötelezettségek nem jelentenek komoly korlátokat az alkotmányozás szempontjából.

Ha 1998-ban sikerül elfogadtatni az új alkotmányt, nem éreznénk annyira tehetetlennek és elöregedettnek társadalmi-politikai rendszerünket?

Bár ez csak találgatás, de belemegyek a játékba. Szerintem legalább nyolc-tíz, az államszervezetet és az alapjogokat érintő területen előbbre tartanánk, mint most. De az ország gazdaságpolitikáját az alkotmány nem képes rendbe tenni, mint ahogy a szociálpolitika, a külpolitika, az egészségügy vagy az közoktatás problémáit sem. Az

úgynevezett szakpolitikákat ugyanis a kormánynak kell végrehajtania, erre kap felhatalmazást a választóktól. Ugyanakkor néhány alkotmányos „joghézagot” is betömhetünk volna, például a gazdasági alkotmányosság terén, ugyanis ezt a területet jóval részletesebben szabályozta a mi tervezetünk, mint a most érvényben lévő normaszöveg. Olyan területekre gondolok, mint a Magyar Nemzeti Bank jogállása, az adózás és a pénzügypolitika alkotmányos keretei. Ha akkor érvénybe lép az alkotmánytervezetünk, mely már az Alkotmánybíróság értelmezési gyakorlatából sok mindent tartalmazott, jóval kiszámíthatóbb lehetett volna a későbbi kormányzatok pénzügyi politikája. Az alkotmány nem a gazdaságot irányító törvény – azt ugyanis feles törvények és kormányzati döntések határozzák meg –, de alkotmányos kereteket és garanciákat jelenthet a gazdaság szereplői számára, kihathat a később bekövetkező fejleményekre, illetve a válságra való tekintettel jelentősége lehetett volna. **Az alkotmányozás sorsa is mutatja, hogy a 1990 óta magyar politikai erők között soha nem volt meg a szükséges konszenzus, ez olykor még egy párton belül is hiányzott. Miért nem tudott egyetérteni a kormány és az ellenzék, még a legfontosabb „nemzeti sorskérdések” megoldásában sem?**

A kétharmados törvények meghatározása a Nemzeti Kerekasztal tárgyalásai során, majd a konstruktív bizalmatlansági indítvány intézményének elfogadása azt a célt szolgálta, hogy biztosítsa a kormányzati rendszer és parlamenti politizálás stabilitását, és „egyetértésre készítse” a pártokat. Nem az alkotmánnyal „kikényszerített” stabilitás volt az oka annak, hogy a politikai elit jórészt képtelennek bizonyult a megegyezésre törekvő, konszenzuális politizálásra, ami még felkészületlenséggel is párosult. Ma az a gyakorlat, hogy a politikai erők még azokban az apró kérdésekben sem egyeznek meg, melyekben az álláspontjuk nem is áll olyan távol egymástól. Elterjedt az a gyakorlat, hogy a szembenálló politikusok közötti megegyezés, sőt maga a tárgyalás is árulásnak számít, a gyengeség jele. Innen fakad, hogy az egyik párt képviselői a velük versengő pártok képviselőit olykor „politikai bűnözőként”, szándékos rombolóként állítják be, szinte kriminalizálják a közvélemény előtt magát a politikát. Amíg ez a politikai kultúra uralja a társadalmat, illetve a jelenlegi politikai garnitúrát, mely számításaim szerint mintegy ötvenezer embert tesz ki, nem jutunk előbbre. A politikai hatalomban vannak bűnelkövetők, de az egész politikai osztályt mégsem lehet bűnözőként kezelni.

Választások előtt állunk, ahol egyes felmérések szerint elképzelhető, hogy a Fidesz kétharmados többséget szerez. Akkor mire számíthatunk?

Kétharmados kormánypárti többségesetén szélesebb a kormány mozgásteré, ami lehetővé teszi az elkerülhetetlenül szükséges reformok gyors végrehajtását, vagyis fennáll egy jó irányú, koncepcionális politika gyors megvalósításának esélye. Persze, aki retteg a Fidesz kétharmados többségétől és diabolizálja előre a győztest, az a választók legitim döntését és józan eszét is kétségbe vonja. De ezeket megnyugtatom, mert egy alkotmányos rendszerben, tiszteletben tartva a törvényeket egy kétharmados párt sem tehet meg mindent, nem vezethet be diktatúrát, számos hatalomkorlátozó és alkotmányos garancia megmarad, a politikai nyilvánosság kritikai és ellenőrző funkciója működni fog és négy év múlva a polgárok ismét választanak, ismét leválthatják, vagy hatalomban tarthatják a pártokat. Ha egy párt demokratikus választásokon, legitim módon kétharmados többséget szerez, ezt a parlamenti kisebbségeknek tudomásul kell venniük és élhetnek az ellenzék hatalmi jogosítványaival és eszközeivel.

Hamarosan ismét dönt az Alkotmánybíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvényről – értesült a Magyar Hírlap. Az MSZP és az SZDSZ által támogatott jogszabály első változatát korábban megsemmisítette a taláros testület, a tavaly nyáron életbe lépett verzió már csak az egyneműekre vonatkozik. A közeljövőben dönthet az Alkotmánybíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény alkotmányosságáról – tájékoztatta a lapot **Sereg András** szóvivő. Az elkészült határozattervezetet a múlt héten már harmadszor tárgyalta a taláros testület, s a következő ülések egyikén megszülethet a végleges határozat. A jogszabály – illetve az ahhoz kötődő törvénymódosítások – kapcsán többen, köztük a KDNP is utólagos normakontrollt kért az Alkotmánybíróságtól. A tavaly nyáron életbe lépett törvényt egyébként egyszer már módosították, miután az első, még 2007-ben elfogadott verziót megsemmisítették. A módosításkor azonban a kormánypárti és liberális többség újfent megszavazta az ekkor már csak az egyneműek számára elérhető intézmény bevezetését. Az első változat szerint ez a formula mindenki számára elérhető lett volna. Ennek értelmében az élettársak anyakönyvvezető előtt létesíthettek volna olyan kapcsolatot, amely a házassággal azonos adójogi, munkajogi, szociális, bevándorlási, honosítási kedvezményeket biztosít számukra, ám nem tette lehetővé az örökbefogadást, és a házassági névviselés szabályait sem alkalmazhatták volna. Ezt a Fidesz és a KDNP nem szavazta meg, de a történelmi egyházak és több civilszervezet, köztük a Nagycsaládosok Országos Egyesülete is tiltakozott a szentesítés ellen. A katolikus egyház álláspontja az volt, hogy mindez „veszélyes támadást jelent a társadalom alapvető intézménye, a család ellen.” A regisztrált élettársi kapcsolat intézményének bevezetése után közleményükben azt írták, minden olyan kísérlet, amely a házasságon kívüli párkapcsolatokat a házasság intézményéhez kívánja közelíteni jogi eszközökkel, gyengíti a társadalom életerejét, veszélyezteti a fiatalok döntési szabadságát, valamint a felnövekvő gyermekek egészséges fejlődését.

Az Alkotmánybírósághoz fordul a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Állandó Tanácsa az egyházi iskoláknak járó kiegészítő támogatás ügyében – közölte a testület február 25-én az MTI-vel. Az egyház vezetőiből álló tanács február 24-i ülésén áttekintette az egyházi oktatási intézmények aktuális kérdéseit. Utaltak arra: az MKPK elnöke, **Erdő Péter** bíboros, prímás, Esztergom-budapesti érsek keddi sajtóközleményében is leszögezte, hogy sem részben, sem egészében nem mondtak le az egyházi iskoláknak 2008-ra járó közoktatási kiegészítő támogatásról. „Ilyen lemondásra az Apostoli Szentszék engedélye nélkül jogunk sem lenne” – tették hozzá. Az Állandó Tanács a napokban kiadott kormányrendelet ismeretében úgy döntött, hogy az Alkotmánybíróságtól kéri a 2008. évi közoktatási kiegészítő támogatást meghatározó kormányrendelet és a közoktatási törvényt módosító 2009. évi törvény felülvizsgálatát, mivel álláspontja szerint azok több ponton sértik az egyházak oktatással kapcsolatos alkotmányos jogait és az Apostoli Szentszékkel kötött nemzetközi szerződést. A testület a beadvány elkészítésével ugyancsak jogi szakértőit bízta meg. „Az alkotmányossági felülvizsgálatot az indokolja, hogy a közelmúltban a 2008. évi elszámolásról kiadott kormányrendelet az egyházakkal való előzetes egyeztetés nélkül, a hatályos törvényekkel ellentétes módon és mértékben határozta meg a 2008-ra járó kiegészítő támogatás összegét” – áll a közleményben. Az egyház álláspontja szerint az alkotmánnyal több

ponton ellentétes a kiegészítő támogatás rendszerének 2010. évtől hatályos szabályozása is. Mint írták, a parlament tavaly ősszel úgy módosította a közoktatási törvényt, hogy az egyházi iskoláknak járó kiegészítő támogatás összegéből le kell vonni az önkormányzatoktól bármilyen formában kapott támogatást. Ez a többi között azt is eredményezi, hogy az önkormányzati ingatlanban működő egyházi iskolák piaci bérleti díjat fizetnek a központi költségvetésnek az olyan önkormányzati ingatlanok használatáért is, amelyek az egyházi iskolák államosítása folytán kerültek önkormányzati tulajdonba. „Az egyházak alkotmányban biztosított oktatási szabadságát korlátozza az a másik módosítás is, amely szerint az önkormányzati ingatlanban működő egyházi iskolák helyben lakó tanulói után járó egyházi kiegészítő támogatás összegét a központi költségvetés megfizeteti az önkormányzatokkal” – zárul a közlemény. Erdő Péter bíboros február 23-i közleményében kiemelte: az adatok azt mutatják, hogy a törvényesség és a jogbiztonság egyházi intézményeik tekintetében folyamatosan csorbát szenved. Mint hozzátette, a jogállamiság elve megkívánja, hogy „az állam törvény szabta fizetési kötelezettségeit állampolgáraival szemben is határidőre, egyoldalú halogatás nélkül teljesítse, amiként ezt külföldi hitelezőivel szemben mindmáig megteszi”. Az MKPK gazdasági bizottságának február 22-i tájékoztatása szerint diákonként 13 429 forinttal kapnak kevesebbet az egyházi iskolák az önkormányzati intézményeket megillető támogatásnál 2008-ra vonatkozóan. Kiemelte: a kiegészítő támogatás összegének meghatározásánál a kormány – a törvényekben és a vatikáni szerződésben foglaltaktól eltérően – most sem vette figyelembe az egyházak számításait és az Állami Számvevőszék korábbi útmutatásait. A kormányrendeletben meghatározott pótlólagos támogatás összege gyermekenként átlagosan 34 272 forint, amit másfél éves késéssel, 2010 első félévében két egyenlő részben kell kifizetnie a kormánynak – közölte a testület.

Alkotmánybírósághoz fordul és polgári peres eljárás útján kártérítést követelne az államtól az idén február 17-én megalakult Zöldkártyások Érdekvédelmi Egyesülete (ZÉE), amely szerint egy az idei év kezdetén bevezetett rendelet ellehetetleníti a környezetvédelmi felülvizsgálatot végző vállalkozásokat – közölte a szervezet február 22-én az MTI-vel. Az e-misszió felülvizsgálatot végző vállalkozásokat tömörítő egyesület szerint alkotmányellenes volt a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium (KHEM), az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KVVM) által együttesen hozott 77/2009-es rendelet bevezetése. **Sarlayné Nemes Anita**, az egyesület elnöke, az MTI-nek elmondta, hogy a rendelet által 2010 január 1. óta már csak kétevente kötelező a gépjármű zöld kártyák kiváltása, amely az idén már a hatósági gépjármű műszaki vizsgaállomásokon tehető meg. A döntés által a környezetvédelmi felülvizsgálati ágazatban érdekelt, több mint 2400 vállalkozás főlegessé vált és emiatt mintegy ötezer munkavállaló veszíti el munkahelyét. Az egyesület jogellenesnek véli a rendelet türelmi idő nélküli bevezetését, az eredeti állapot visszaállítását követeli. Az érdekvédők szerint a jogalkotók a bevezetés előtt nem adtak időt és lehetőséget a felkészülésre. Az egyesület később polgári peres úton kártérítést fog követelni az államtól. Ebbe foglalják a kényszerűségből elbocsátott alkalmazottak felmondási idejére járó munkabérét, a nekik törvény által biztosított végkielégítéseket, és mindezek járulékait, valamint a rendeletből származó elmaradt üzleti hasznot. Sarlayné Nemes Anita elmondta, hogy a rendelet bevezetése előtt

nem kaptak figyelmeztetést a vállalkozások. A felülvizsgálati rendszert üzemeltetőket a Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH) tavaly decemberben még az újabb szükséges beruházásokra – a környezetvédelmi igazoló plakettek megvásárlására – figyelmeztette, ezek a beruházások kidobott pénzt jelentenek a cégeknek – közölte az elnök. Az egyesület vezetője hozzáfűzte, hogy környezetvédelmi kockázatot is rejt a kétéves felülvizsgálati előírás, míg a korábban az e-misszió vizsgálat gyakoriságát a gépjármű kora határozta meg – 6 évnél öregebb autó esetén például már 1 év volt az előírás. A Zöldkártyások Érdekképviselői Egyesülete március 5-re autós demonstrációt szervez, amelyre a környezetvédelmi szervezeteket is meghívják.

A mostani parlament már biztos nem fogadja el azt a törvénymódosítást, amellyel a kormány és a főváros kivették volna az Alkotmánybíróság tavaly novemberi határozatát. Az Ab hat hónapos haladékot adva semmisített meg több, a parkolást szabályozó helyi és országos jogszabályt. Ha az új országgyűlés nem ezzel kezd tavasszal, amire jó esély van, akkor júliustól újra ingyen lehet parkolni Budapesten. A főváros a végső esetben a rendelet romjain építene valamilyen szabályozást. A kormány megpróbálta betervezni az utolsó parlamenti ülésre az időközben elkészült törvénymódosítást, amelyben figyelembe veszik az Alkotmánybíróság aggályait, de az ellenzék jelezte, hogy a házszabálytól eltérő eljárást nem fogadja el. Normális esetben ugyanis minimum négy parlamenti ülés kell egy törvénymódosítás tárgyalásához-elfogadásához, viszont a jelenlegi parlamentnek hétfőn volt az utolsó ülése. Kormányzati források szerint a törvénytervezetet előkészítették, az újonnan felálló parlamentnek csak el kell fogadnia a június végi határidő előtt. Kérdés, hogy az új kormánynak ebben a formájában tetszik-e a módosítás, ezt tartja-e a legsürgősebb jogszabálynak. Ha igen, akkor is rendkívül szűkre szabott a határidő, ráadásul a törvénymódosítást követően még a fővárosi önkormányzatnak is rendeletet kell hoznia ahhoz, hogy megmentse a fizetős parkolást. Mint arról beszámoltunk, az alkotmánybírósági határozat indoklása szerint a jelenlegi törvény önkényes jogalkotási lehetőséget biztosít a fővárosi közgyűlésnek a parkolással kapcsolatban. A szabályozás ugyan szerződéses viszonyt tekint a parkolást, de eközben a díjszabásban és a pótdíjazásban gazdaságilag érdekelt fővárosi közgyűlés minden korlátozás nélkül állapíthatja meg a parkolás árát és a büntetés mértékét. Az Alkotmánybíróság szerint sem a vizsgált törvények, sem pedig a fővárosi közgyűlési rendelet nincs tekintettel a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségének polgári jogi alapelvére, a fogyasztók kiszolgáltatottságára, illetve a szolgáltatást nyújtó társaságok monopolhelyzetére **Gyarmati Zoltán**, a törvénytervezet alkotásában is résztvevő Parking Kft. vezetője elmondta, hogy kidolgoztak két lehetőséget arra az esetre is, ha nem lesz törvénymódosítás júniusig. Mindkettő egyfajta fővárosi keretrendelet, amely az alkotmánybírósági határozat által hatályban hagyott parkolási rendelet egyes pontjain építkezne és összefogná a 11 érintett kerület, valamint a főváros szabályozását. Az egyik szerint a keretrendelet előbb készül el, és az alapján alakítják ki a kerületek a szabályozást, a másik szerint minden kerület hoz magának valamilyen, az alkotmánybírósági aggályokat figyelembevevő saját, külön rendeletet, majd ezt gereblyéznék össze a fővárosi keretrendelet. Az erről szóló tervezet azonban még nincs kész, legkorábban két hét múlva láthatja a főváros vezetése első olvasatban.